

En thybo på jagt efter fortiden

Arne Ringgaard Pedersen

Landet mod Nordvest - Thy og Vester Hanherred - har en rig historie. Interessen for at beskrive denne mangfoldighed har været stor, ikke mindst hjulpet af landsdelens historiske samfund og den fremsynede P. L. Hald, der påbegyndte udgivelsen af den historiske årbog, da århundredet endnu var ungt. En af de mest produktive af egnens lokalhistorikere har været typograf Henry E. Pedersen. I en periode på over 15 år, indtil han fra Thisted flyttede til København, drev en enorm entusiasme for lokalhistorien ham til en omfattende skribentvirksomhed. Samtidig fulgte han en idrætskarriere op ved at deltage i ledelsen af Thisted Idræts Klub. Forfatteren, der er søn af Henry Pedersen, fulgte som dreng nøje med i disse fritidsaktiviteter og vil på grundlag af efterladt materiale og erindring give en beskrivelse af Henry Pedersens liv som lokalhistoriker.

Idrætsklubben

Som ganske ung fattede min far interesse for atletikken, uden tvivl inspireret - som så mange andre - af Marius Jørgensen, som efter sin ankomst til Thisted i 1918 førte byen frem til midt i 20'erne at indtage en dominerende stilling inden for atletikken i Jylland.

Henry Emil Pedersen
fotograferet midt i
30'erne. Han blev født den
10. november 1904 i
Storegade 17 i Thisted af
forældre, som stammede
fra Thy. Faderen, som
vbar født i Skinnerup, og
som drev
skrædderforretning i
Storegade 17 indtil 1919
og derefter til 1942 i
Toldbodgade 9, hed
Anders Christian
Pedersen (1862-1942).
Moderen, Karen Marie, f.
Jensen (1864-1945) var
født i Ræhr.

Pedersen trænede i stangspring, og under et af springene knækkede stangen, netop som han var højest oppe og var ved at vende sig for at komme over overliggeren. Han faldt

fra en højde af ca. 3 meter ned på ryg, arme og hoved og blev stærkt forslået. Imidlertid kunne han dog selv - med ledsagelse - gå til læge for at blive undersøgt. Denne beordrede ham indlagt på sygehuset til røntgenobservation, som fandt sted om eftermiddagen. Efter hvad man på sygehuset udtaler til os, kan det dog endnu ikke siges, hvor meget Pedersen er kommet til skade, men det er næppe noget alvorligt. Efter omstændighederne har han det godt."

Men det var nu alvorligere end som så. 3 måneder på ryggen i stræk på sygehuset blev efterfulgt af den kendsgerning, at her sluttede han som 22-årig så karrieren som aktiv sportsudøver. Men ikke som aktiv i TIK.

Inden 1927 var omme kan Thisted Amts Tidende meddele:

„Som man vil erindre vedtog Thisted Idræts Klub på sidste generalforsamling at oprette et medlemsblad for idrætsklubben - og dette blads første nummer foreligger nu for offentligheden under navnet „TIK”, redigeret af M. Jørgensen, E. Jensen og H. Pedersen.” Derefter følger en nærmere omtale af det første nummers indhold, og senere meddeles det, at bladets julenummer har fået en meget fin anmeldelse i „det store københavner-idrætsblad fra i går - Hele anmeldelsen former sig som en ros til den dygtige redaktion og dens medarbejdere.” Rollefordelingen i redaktionen var, at Marius Jørgensen var ansvarlig redaktør, medens det var snedkermester Ejnar Jensen fra Bisgårdsgade og min far, som trak læsset.

Op andre opgaver meldte sig for min far i TIK-regi. Næsten 6 år i bestyrelsen - fra 1932 til 1938 med en kort afbrydelse - blev det til, selvom han som tidligere atletikudøver ikke var i kridthuset hos de i antal dominerende fodboldspillere. Men selv disse måtte erkende, at der var brug for min fars initiativer.

Om bestyrelsesarbejdet giver den senere formand for TIK (og folketingsmand) Martin Pedersen i „TIK” for december 1938 under overskriften „Der skal ske noget” min far følgende afskedsord med på vej ud af bestyrelsen:

„Længe før sit indvalg i klubbens bestyrelse havde Henry Pedersen på afgørende måde gjort sin indflydelse gældende indenfor denne. Han var således medstifter af dette blad i 1927, og det var Ejnar Jensen og ham, der skabte det økonomiske grundlag for bladets eksistens, der i de siden forløbne 12 år har været i princippet uforandret.

I foråret 1932 blev Henry Pedersen leder af den da indførte idrætsgren damehåndbold. Det var et lykkeligt valg. Man kan med rette sige, at han er skaberen af denne idrætsgren - ikke i den forstand, at han undfangede tanken om dens indførelse - men i den forstand, at han førte tanken ud i livet på en sådan måde, som man kunne ønske sig.

Ved efterårsgeneralforsamlingen 1932 valgtes Henry Pedersen med overvældende majoritet ind i bestyrelsen som ungdommens repræsentant, men allerede i 1934 afløstes han af Johs. Pedersen, men efter dennes bortrejse i 1935 kom Henry E. Pedersen atter i bestyrelsen, hvor han derefter var indtil han nu trak sig tilbage.

Han har i bestyrelsen været en udpræget arbejds-, initiativets og idéernes mand. Der skal ske noget! var et udtryk, han ofte brugte og som i høj grad er karakteriserende for hans indsats inden for klubben.

Man skal altid være på jagt efter nye idéer - ser man et eller andet, skal man opbevare det, man ved ikke, når der kan blive brug for det.

Andre interesser bevirker, at Henry Pedersen ikke mente længere at kunne få tilstrækkelig tid til varetagelsen af arbejdet som bestyrelsesmedlem i Thisted Idræts Klub.

Vi takker Henry Pedersen for veludført arbejde, for godt samarbejde og kammeratskab igennem årene i sikker forvisning om, at han stedse vil bevare interessen for TIK usvækket, og i troen på, at han engang ad åre på den ene eller den anden måde atter vil blive knyttet direkte til arbejdet indenfor bestyrelsen."

Og der blev fortsat nye opgaver til min far indenfor TIK.

Den unge idrætsmand på banerne på Vestre Dyrskueplads midt i 20'erne.

Allerede midt i 30'erne var han primus motor for et arrangement af usædvanlig karakter i Thy, nemlig afholdelse af galopløb. Hestene og jockeyerne havde for en enkelt dag forlagt residensen fra Pandrup-Blokhuseområdet. Det blev en dejlig og spændende søndag på Vestre Dyrskueplads, hvor TIK endnu holdt til.

TIK's basarer - hvert andet år - var tilløbsstykker. Højtalerervognen - med min far ved mikrofonen - krydsede byen i 3 dage og trommede folk sammen i Hotel Aalborgs store sal. Og speakervirksomheden fortsatte ved stadionindvielsen i

august 1937 og ved de store idrætsuger i begyndelsen af 40'erne.

Jo, når der i TIK-regi skulle „ske noget“, var der bud til Margrethevej 33 - og så skete der noget.

Bogen til Marius

På forslag fra min far besluttede idrætsklubbens bestyrelse i 1935 at formidle en hyldelse til Marius Jørgensen for hans ypperlige indsats i dansk atletik gennem 25 år.

Det blev også min far, der måtte realisere idéen. Fremtrædende idrætsfolk fra det ganske land, med formanden for Dansk Idrætsforbund i spidsen, blev anmodet om at bringe Marius Jørgensen en skriftlig hilsen.

Det blev til en fornem bog, indbundet - hos bogbinder Chr. Christensen i Vestergade - i oaseged, indeholdende 107 indlæg, næsten alle i håndskrift, med hilsener og hyldelse til Marius fra 160 idrætskammerater og -ledere.

Ved en fest den 8. oktober på Hotel Royal, hvor Marius endvidere fik tildelt Dansk Idræts Forbunds æresnål i guld, kunne TIK's formand gennem mange år, direktør Frederik Bredahl, overrække bogen til Marius. Fra lejligheden eksisterer en sang om „Marjus“, forfattet af 30'ernes „forlystelsesråd“ i Thisted, typograf Ejnar Hansen (sangen gik på den på daværende tidspunkt meget anvendte „Konferensråd Wegener“).

Da jeg besøgte Marius på hans 85 års-dag, lånte jeg bogen, som jeg så nærmere beskrev i en artikel i Thisted Dagblad den 22. december 1978.

Hvor bogen, som har betydning for forskningen af dansk atletik i årene 1910-35, nu efter Marius Jørgensens død, befinder sig, ved jeg ikke.

Skriventvirksomheden

Som Martin Pedersen ved min fars afgang fra TIK's bestyrelse skrev, bevirkede varetagelsen af andre interesser, at han måtte træde et skridt tilbage fra sine aktiviteter i TIK. Og der sigtedes herved til den skribentvirksomhed, som efterhånden slugte hele hans fritid.

Ligesom Marius Jørgensen uden tvivl var inspirator til, at min far som stor dreng erstattede medlemsskabet af „Elbrøndshær“ - en „drengebande“ opkaldt efter slagtermesterens drenge - med den frie idræt, ligeså tydeligt er det, at P. L. Hald helt fra skoletiden inspirerede min far til at fordybe sig i Thisted og Thys historie, og Hald blev i alle Thisted-årene hans kloge rådgiver. I begyndelsen - sidst i 20'erne og i begyndelsen af 30'erne - bærer artiklerne da også præg heraf - i emnevalg, form og opsætning. Men med årene blev virkeområdet udvidet. Der tænkes herved ikke alene på emnevalg, men også på den kreds af blade, aviser og tidsskrifter m.v., som bragte hans artikler. I de første københavnerår - inden det hele sluttede - dyrkede han således næsten udelukkende den store magasinartikel med billeder (ofte egne optagelser) eller tegninger. Emnerne, som stadig var historiske, havde nu ikke alene tilknytning til hjemegnen.

Min far lagde naturligvis først og fremmest vægt på artiklernes indhold. Det skulle være rigtigt og have en god sproglig udformning. Men han var også helt klar over, at andre momenter var med til at „sælge“ artiklen - først hos redaktøren og senere hos læserne.

Artiklens ansigt - overskriften - fandt han væsentlig, og der blev efterhånden gjort meget ud af den side af sagen. Som eksempler på titler, som „lykkedes“ kan nævnes:

Agger - hvor havet æder af Danmarks land.

Øen som sælges i pundevis (om moleret på Mors).

Thyborøn - Limfjordens udfaldsport mod Vesterhavet.

De „russiske kameler“ ved Løgstør Grunde.

Fra Aakjærs Jenle til Hjerl Hede.

Af andre ting, som min far kælede for, kan nævnes artiklens indledning og slutning. Mange gange, når han sad ved sættemaskinen på Thisted Amts Tidende, fik han en idé til en god indledning eller slutning til den artikel, han netop havde på „beddingen“. Jeg har set ham stå ved vindueskarmen bag maskinen for at nedfælde den pludselige inspiration, og i mangen middagsstund - dengang var man hjemme til den varme mad midt på dagen - har han trukket lapper frem og indviet min mor og mig i sådanne brudstykker.

Han sluttede sædvanligvis på „bladet“ kl. 16, og et kvarter efter sad han i hjemmet på Margrethevej ved skrivemaskinen - og en kop kaffe, og så gik det løs. Eller han havde lagt vejen omkring biblioteket, i gang med studier, som skulle give materiale til nye artikler.

Hvor fandt min far stoffet til alle de artikler, som det blev til i årenes løb?

Biblioteket - først i tagetagen i administrationsbygningen på Nytorv og senere i den

dejlige bygning på Tingstrupvej - var ham naturligvis til stor hjælp. Ingen brugte måske dette bibliotek mere end han. Det skaffede også bøger hjem fra andre biblioteker, bl.a. fra specialbiblioteker i København.

Men der blev også øst af andre kilder. På det gamle rådhus' loft, som jeg husker som fyldt med murbrokker og fugleekskremer, kravlede vi rundt for at finde gamle protokoller, som kunne fortælle om Thistedes officielle fortid. Her lå meget materiale til „Thisted i Fjendevold”, som også blev udgivet med særtryk i kommission hos Ballebys Boghandel. I dette skrift behandledes et emne, som optog min far meget - tyskernes besættelse af Thisted og Thy i 1864. At han gjorde meget ud af dette emne, findes der bevis på i det efterladte arkiv. Ved en korrespondance fra 1931 med Hamburger Nachrichten findes således fra dette blads udgave af 2. august 1864 en notits frem om besættelsen af Thy og Mors.

Min far opsøgte også kilderne selv. Han tog ud i oplandet for at tale med gamle mennesker, som kunne præstere beretninger og billeder fra barndom og ungdom. På lejet tandem - med mig som „hjælpemotor” på bageste sæde - kunne vi en søndag nå helt ud til Klim Strand for at tale med folk, som havde været med til at bryde og save limstenen - og vi nåede andre besøg den samme dag.

Den over 90-årige Ole Toppenberg, som boede på Kristianslyst, besøgte os en anden søndag på Margrethevej. Min mor blev sat til at lave oksekødssuppe - Oles livret, havde min far opsnuset hos en slægtning, maskintrykker Marius Jensen - og inden dagen var omme, var stoffet hjemme til en stor artikel med overskriften: „Med studetrækkeren ned gennem Jylland”. I stor opsætning med tegninger blev produktet afsat til søndagsudgaver i såvel Aalborg som Århus, og samme emne behandles i artiklen „Kræn Foged” i Historisk Årbog 1935, s. 111-126.

En skikkelse, som optog min far meget, var Anne Søe til Kjølbjergård. Midt i 30'erne gøres det ganske land bekendt med denne sagnagtige kvindeskikkelse gennem en midterside-artikel i Hjemmets Søndag (det agtede søndagstillæg til Socialdemokraten i København) med en dejlig tegning af Hans Bendix. I samme periode bringer Hjemmets Søndag en stort opsat artikel - „En nat på Nordeuropas stærkeste fyr” - som resultatet af min fars natteophold på Hanstholm Fyr sammen med fyrmester Holm Hansen.

Familiens cykelferier omsattes efterfølgende i artikler, hvor de besøgte lokaliteters fortid og nutid blev kædet sammen. Den allerede nævnte artikel om „Jenle og Hjerl” blev optaget i Aalborg Stiftstidende samt - nogle år senere - i Tidens Kvinder. De nævnte artikler om Agger og Thyborøn har ligeledes udgangspunkt i sommerbesøg. Den sidste artikel i denne „serie” - beskriver et besøg på „Limfjordsøen Fur” - bringes den 2. marts 1941 i Aarhus Stiftstidende. Den 3. marts går skrivelse fra chefredaktøren for Aalborg Stiftstidende, Alf Schiøtz Christensen til Margrethevej 33 i Thisted med følgende lakoniske ordlyd: „Vi har bemærket Deres artikel om Fur i Aarhus Stiftstidendes søndagstillæg af i går. Vi vil meget gerne aftrykke den, og tilbyder Dem vort sædvanlige honorar på 25 kr.”

Antallet af artikler steg voldsomt i de sidste år i Thisted. Til trods for, at alle artikler er bevaret, er en nøjagtig beskrivelse af udviklingen ikke mulig. Min far

har - mærkeligt nok, når man iøvrigt studerer hans efterladte arkiv - ikke haft øje for at påføre de fleste artikler dato og optagelsessted. Men med nogen sikkerhed kan dog følgende tal anskueliggøre udviklingen: I 1934 får han optaget 24 artikler og i 1935 er det blevet til 27. I 1943 - det største år - optager blade, aviser og tidsskrifter over det ganske land i alt 91 artikler fra min fars hånd, og i 1944 - da mine forældre om sommeren flytter til hovedstaden - blev det til 62 artikler.

Henry var en rigtig Thisted-dreng. Her står han - i Storegade lige før 1. verdenskrig - i forgrunden til venstre sammen med legekammeraten Kaleb Christensen (snere Rønsbæk). Ejendommen til højre - nr. 17 - med A. C. Pedersens skrædderforretning og Martin Christensens 50 øres-forretning var i familien Christensens besiddelse i 60 år, og her havde Kaleb senere legetøjs- og fotohandel. (Billedet er udlånt af Kalebs datter, Linda Rønsbæk, Thisted).

Det er for de senere år store tal. Udover artiklernes kvalitet og min fars ihærdighed - såvel med hensyn til produktion som med hensyn til „salgsarbejdet” - var han imidlertid begunstiget af to forhold: De enkelte blades geografiske udbredelse var stærk begrænset i forhold til i dag. Dette forklarer, at samme artikel kunne „køre” i stiftstidenderne i såvel Århus som Aalborg med en uges mellemrum. Det andet forhold var besættelsen. Bladene manglede neutralt stof. Blandt andet i 1943 skriver Aalborg Amtstidende således til sine kronikører - og blandt disse var min far en af de mere produktive - og beder om et par ekstra kronikker. Fra min fars skrivemaskine foreligger alene i 1944 ni kronikker i Aalborg Amtstidende.

Min fars skribentvirksomhed var håndværk - gedigent håndværk, men en enkelt gang slog det måske over i lidt småindustri. Han havde - for at fordybe sig i thylandske præster - gennem biblioteket fået fat i pastor S. V. Wibergs tre-bind store fortegnelse over Danmarks præster siden Reformationen - et værk, hvis udgivelse påbegyndtes i 1870. Størsteparten af dette værk er navne og data, men der findes indimellem supplerende oplysninger om de enkelte præsters liv og færden - notitser, som rummer både godt og ondt. Studiet af dette imponerende værk førte ikke alene til en artikel om „Thylandske præsteskabner og præstetyper”, men også til 24 andre artikler, dækkende det meste af landkortet. Aviser over hele landet fik nemlig tilsendt lokalt tilsnittede artikler. Blade så fjernt fra Thisted som på Bornholm og på Falster gik ikke fri.

Skribentvirksomheden var båret oppe af min fars store kærlighed til det historiske og til hjemegnen. Men det skal da ikke skjules, at sagen da også havde en økonomisk indfaldsvinkel. Et honorar i 30'erne på 10-12 kr., opmålt efter en liniebetaling på 3-4 øre, var almindeligt. En stor artikel i Hjemmets Søndag i 1934 hjembragte 60 kr. Det

lyder i dag ikke af meget, men en typografs ugeløn lå dengang på godt 70 kr. Hele året 1934 hjembragte for 24 artikler 514,25 kr. Det fremgår af bevarede regnskaber for årene 1934-44. I 1944 var den samlede indtægt for 62 artikler på 1.428 kr., eller svarende til vel omkring en trediedel af en håndværkers årsløn på daværende tidspunkt.

Af foreliggende korrespondance fremgår det tydeligt, at min far ikke lod sig spise af med hvad som helst i honorar for artiklerne. Heller ikke „tyveri” af hans artikler fra andre blade kom man godt fra. Det vidner et brev af 15. februar 1943 til min far fra Aalborg Amtstidende om. Heri skriver Jørgen Drachmann: *„Med trussel om lov og dom har vi aftvunget Vendsyssel Venstreblad 20 kr. for den stjålne artikel, og Deres konto er herefter påført de 50% - altså 10 kr. som andel i rovet. Får De nys om lignende tilfælde så gør os lige opmærksom på det. Vi skal så forfølge sagen på samme måde. - Om den tilsendte kroniks skæbne skal De senere erfare.”*

En af de sidste artikler, min far fik publiceret, har en ganske morsom historie. I 1938 sendte han til Skive Folkeblad en artikel om dengang tyskerne og østrigerne besatte Skive-egnen i 1864. Først 25 år senere reagerer bladet. Ved udskiftningen af linoleumsgulvet i redaktionskontorerne havde man fundet artiklen - og spurgte så min far, om man nu måtte bringe den. Det skete i bladets julenummer i 1963, på hvilket tidspunkt emnet var blevet aktualiseret ved det forestående 100-år for krigen i 1864.

Min fars artikler var - når bladet eller tidsskriftet var

Henry E. Pederen i sit professionelle element, fabrikation af maskinsats.

Han sætter en ære i at sende et "skib" med matrixer af sted til støbning af fejlfrie blylinier.

udenbys - altid forsynet med hans navn. Anderledes forholdt det sig, når Thisted-aviserne lagde spalter til. Og det gjorde Thisted Amtsavis og Thisted Socialdemokrat ofte. Thisted Amts Tidende derimod var hans arbejdsplads, og bortset fra enkelte gange i de første år, holdt han tingene adskilt. I Thisted Socialdemokrat underskrev han sig således med „Histor”. Denne anonymitet på „hjemmebanen” i en lille by havde nok en vis sammenhæng med den på daværende tidspunkt af

morsingboen Aksel Nielsen (Sandemose) endnu ikke formulerede, men alligevel gældende jantelov.

Et brev af 10. januar 1944 til min far fra redaktøren for Thisted Amtsavis kommer ind på problematikken. Kjeld Jensen skriver: *„Fra „Dansk Tidsskrift Index” har jeg fået anmodning om at få opgivet, hvem forfatteren er til artiklen „En Lehnsmænd på Ørum”. Jeg ved ikke, om De kan tiltræde dette, i så fald beder jeg Dem venligst udfylde medfølgende blanket og tilbagesende mig denne. Synes De ikke, at De så gerne vil røbe anonymiteten, vil jeg gerne have lov til at tale med Dem herom, når De engang ved lejlighed kommer forbi. Jeg kunne jo også tænke mig, at De gerne ville have nogen besked om, hvad „Danske Tidsskrift Index” er.”*

Der er næppe nogen tvivl om, at min far udfyldte blanketten.

„Thisted Arbejderforening fylder 75”

I 1941 fyldte Danmarks første brugsforening - „Arbejderforeningen” i Thisted - 75 år. Det blev blandt andet markeret ved et jubilæumsskrift, hvor udviklingen fra provst Sonnes initiativ i 1866 og op igennem årene blev fæstnet til papiret.

Som en naturlig ting blev opgaven overdraget til min far, et af foreningens medlemmer, og på jubilæumsdagen forelå et veludført arbejde, som honoreredes med 75 kr.

Som altid, når min far arbejdede med et emne, gjorde han sig også i forbindelse med festskriftet tanker om, hvorvidt det udførte arbejde kunne anvendes for en videre kreds. Derfor sendte han i marts 1941 til Statsradiofoniens foredragsafdeling et foredrag om jubilæet, som - i betragtning af brugsforeningstankens udbredelse til det ganske land - måtte anses for at have almindelig interesse. Af den foreliggende korrespondance med foredragschef Jens Rosenkjær fremgår det, at foredragsafdelingen allerede havde „disponeret over emnet på anden måde” og i en radioudsendelse, som „gik i luften” 11. august, behandles emnet - noget overraskende - af folketingsmand, tidligere indenrigsminister Bertel Dahlgaard, som på det tidspunkt pauserede i sine politiske aktiviteter. Til nogen fortrydelse for min far, som berettiget følte, at der her var tale om „hans stof”.

Et pressehistorisk dokument

Min far havde sans for at følge aktuelle begivenheder op med relevant historisk materiale.

I forbindelse med Vildsundbroens indvielse den 16. juli 1939 havde han således skildret minder fra svundne dage i en artikel med titlen „Over Vildsund i robåd, med færge og over broen.” Artiklen blev - med stort billedmateriale - optaget i Jyllands Postens tillæg „Jylland” søndagen før indvielsen.

Det var derfor naturligt for ham, der iøvrigt i adskillige artikler havde behandlet historiske problemer omkring Løgstør Grunde, at tage tråden op i 1942 og skrive en lignende artikel forud for Aggersundbroens indvielse den 18. juni.

Dette skete også - og manuskriptet blev sendt til Demokraten i Århus. Redaktør Frede Højmark måtte imidlertid den 9. juni sende artiklen retur til Thisted - ledsaget af følgende besked (i et håndskrevet, pressehistorisk dokument).

„Hr. Henry E. Pedersen, Thisted.

Jeg ville gerne have bragt Deres artikel om det gamle overfartssted i Aggersund, men beklageligvis foreligger der et udenrigsministerielt forbud imod, at blade udenfor Aalborg, Hjørring og Thisted Amt omtaler Aggersundbroens indvielse. Bladene i de 3 nævnte amter må ikke skrive noget om broens konstruktioner eller mål, ej heller nævne, hvilke materialer, der er anvendt; derimod må de godt bringe en historisk oversigt over færgestedets udvikling gennem årene. Det åbner jo en mulighed for, at De vil kunne afsætte Deres artikel til Aalborg- og Hjørring-aviser

Ærbødigst Frede Nøjmark”.

At der ikke var tale om en dårlig undskyldning fra Højmarks side, kan læses i beretningen fra den parlamentariske kommission, som folketinget efter befrielsen nedsatte for at udrede trådene omkring

forholdene under besættelsen. Det af Højmark nævnte udenrigsministerielle forbud findes side 41 i bilagssamlingen til bind V.

I forbindelse med Aggersundbroens 40 årsdag har jeg i Thisted Dagblad 19. 6. 1982 mere udførligt berettet om dette pressehistoriske dokument.

Landet mod nordvest

I de første år efter flytningen til hovedstaden i 1944 fortsatte min far sin skribentvirksomhed, men som nævnt med mindre sigte på emner fra Thy og de øvrige limfjordsegne. Alligevel var det i København, at min far fik lov til at sætte kronen på værket omkring sin skribentvirksomhed om hjemstavnen.

Under besættelsen gik en bølge af hjemstavnsfølelse hen over landet. Det gav sig blandt andet udslag i dannelsen af en lang række hjemstavnsforeninger i hovedstaden, heriblandt Thyboforeningen i 1941. På samme baggrund udgav forlaget Bauta, som ejedes af Bornholms Tidende, allerede under besættelsen „Bornholmernes Land”, og forlaget gik - godt begyndt - allerede omkring årsskiftet 1944-45 videre med planer om, at den næste udgivelse inden for emnet skulle behandle egne i den modsatte del af landet - altså Thy og Vester Hanherred.

Forlaget havde kontakt med Thyboforeningen herom, og det var oprindeligt planen, at værkets redaktion skulle forestås af forfatteren Bertel Budtz Müller, som var med i ledelsen af foreningen. Budtz Müller nåede at opstille en skitse til en disposition for værket, som skulle beskrive hans hjemegn. Men det blev hurtigt klar for alle, at han ikke på daværende tidspunkt magtede opgaven (Budtz Müller døde den 2. marts 1946).

Formanden for Thyboforeningen, værkemester V.

Henry Pedersen blev i 1926 gift med en Thisted-pige, Helga Marie Christensen. Hun var datter af snedkermester O. P. Christensen (1866-1938) og Jensine, f. Pedersen (1870-1938), som fra århundredeskiftet og frem til 1938 drev snedkerforretning fra Vestergade 56. På billedet ses Helga og Henry på søndagsspadsretur på Langelinie et af de første år efter bosættelsen i København.

Brandi henvendte sig derfor til min far, som accepterede at påtage sig opgaven, såfremt C. Brunsgaard, redaktør af Thisted Socialdemokrat, kunne formås til at træde til som medredaktør. I et brev af 6. februar 1945 skriver Brunsgaard til min far: „Jeg takker for dit brev, og jeg vil naturligvis gerne være med i foretagendet. Det kan jo blive ganske interessant. Jeg skriver samtidig til Brandi, og så hører jeg nærmere fra dig, når der skal slås et slag.”

Det hermed etablerede makkerpar var ideelt. Dels havde de to, som supplerede hinanden fortrinligt, arbejdet sammen i de fælles Thisted-år, og dels skulle det vise sig særdeles praktisk, at den ene var placeret i Thisted og den anden i København i nærheden af forlaget og den derboende del af forfatterteamet samt specialbiblioteker og -arkiver.

Til trods for, at opgaven -

som det kan ses af Brunsgaards brev - i februar 1945 endnu dårligt nok lå på „tegnebrættet”, kunne det fornemme to-bindsværk „Landet mod Nordvest” udkomme i 1946/47. Forbløffende - navnlig set i lyset af, at den første tid efter befrielsen var vanskelig. Blandt andet trafikale og forsyningsmæssige vanskeligheder måtte konkurrere med mange begivenheder, som fangede opmærksomheden. Mange gode præstationer fra de talrige bidragydere og en formidabel indsats fra de to redaktører var baggrunden for at det alligevel lykkedes på den relativ korte tid at nå frem til udgivelsen, som både teknisk og indholdsmæssigt holdt en høj standard.

Udover selve redaktionen sammen med Brunsgaard tog min far sig af den ret omfattende billedredaktion (det rette billedmateriale fremskaffelse og billedtekster), ligesom værket, hvortil han også udarbejdede en tidstavle over begivenheder i Thisted bys historie, har 3 store artikler fra hans egen skrivemaskine.

Denne store opgave var en spændende og fornem afslutning på en omfattende skribentvirksomhed.

De to redaktører afslutter værkets forord med følgende: „Det fuldkomne er naturligvis ikke nået, men samtlige medarbejdere er med lyst og interesse og med den bedste vilje gået til opgaven. Nu må så læserne dømme om, i hvor høj grad bestræbelserne er lykkedes. At værket vil blive en bibliofil sjældenhed, ligger udenfor al tvivl, idet der kun fremstilles et begrænset antal eksemplarer, som alle nummereres.”

At de bibliofile spådomme omkring de 1450 nummererede eksemplarer gik i opfyldelse, kan helt klart konstateres nu mere end 50 år efter udgivelsen.

Thisted og Thy i billeder

Min far var meget opmærksom på, at en artikels billeder var en vigtig bestanddel af „produktet”, og han lagde vægt på selv at kunne levere dette billedmateriale.

Det førte blandt andet til, at han op igennem 30'erne i ordets egentlige forstand „tilvebragte” en omfattende samling af billeder - først fra det gamle Thisted og senere fra Thy. Utallige hjem åbnede dørene for min far, som fik lov til at gennemgå stakkevis af gamle postkort hentet frem fra gemmerne.

Postkortene overførte han selv til dias - og mange foreninger i hjemstavnen, og Thyboforeningen i København, kunne indbyde til foredrag, hvor min far kunne ledsage disse lysbilleder „Fra det gamle Thisted” og „Fra Bulbjerg til pælediget på Aggertangen” med et historisk tilbageblik om landet mellem hav og fjord. Ved et diskret bang med pegepinden i gulvet kunne jeg nede ved apparatet skifte til næste billede.

Et udklip - en udateret notits fra en af Thisted-aviserne - fortæller således følgende:

„Thisted Sejlklub havde indbudt til en afriggerfest lørdag aften på hotel „Aalborg”. Der var mødt ca. 40 af klubbens medlemmer, der med stor interesse fulgte typograf Henry E. Pedersens lysbilledforedrag om det gamle Thisted. Først fik tilhørerne et lille historisk tilbageblik over Thisted bys historie, og derefter viste Henry Pedersen over 100 lysbilleder, kort og billeder fra forskellige tidsafsnit. Serien begyndte med kort over byen fra det 16. århundrede, og man fik mange interessante billeder fra byen efter havnens bygning i 1840 at se. Efter foredraget var der fælles kaffebord, hvor der blev holdt

taler og sunget sange, og til slut var der selskabeligt samvær.”

Samlingen af de mange billeder overdrog jeg for år tilbage til arkivet på J. P. Jacobsens Plads i Thisted sammen med en kuffert fuld af udklip af min fars artikler.

Umiddelbart efter 25 års jubilæet på Thisted Amts Tidende fik min far i 1944 muligheden for beskæftigelse i København. Bogtrykfirmaet Dyva & Jeppesen blev her springbrættet til ønskemålet - maskinsætter på et københavnsk dagblad. Målet blev nået i 1950 ved ansættelse på Socialdemokraten (senere Aktuelt) og - efter dette blads udflytning af teknikken til Hillerød - afsluttende med ansættelse på Politiken. I 1971 - på tærsklen til ny teknologi indenfor faget - slukkede min far 67 år gammel for sidste gang for sættemaskinen efter mere end 52 års beskæftigelse indenfor typografien.

Omkring min mors død i 1952 forsvandt lysten til at skrive - og snart erstattet af trangen til at se det sydlige udland. Det blev til næsten 100 rejser - fortrinsvis til Middelhavsområdet. Starten til denne „virksomhed” var pionéragtig: Togrejse til Barcelona med overfart til det endnu ret ukendte Mallorca. Rejseleder var Simon Spies

himsel, som på denne sin anden rejse overhovedet selv var med det lille selskab i kupeen, og hvor Simons overskud blev sikret ved valutaveksling under en halv times ophold i Schweiz.

Min fars sidste 2 år frem til døden i sommeren 1979 blev formørket af, at amputering af det ene ben blev fulgt op af en tiltagende demens - en afsluttende parentes på et særdeles virksomt liv.

Mange ville måske af foranstående slutte, at min far burde have valgt journalistikken som erhverv. Han holdt imidlertid af sit fag - typografien - og var velfornøjet med at henlægge skribentvirksomheden til fritiden. Journalistik - navnlig indenfor det historiske - var og blev hans hobby. Han tænkte altid journalistisk - så altid nyheden i en historie. Når jeg - selv i hans sidste svære år - berettede om et eller andet, som han skønnede senere kunne have almindelig interesse, var hans råd: „*Skriv det ned - du kan få brug får det!*”

Foreløbig har jeg skrevet denne beretning, beretningen om et engageret menneskes indsats navnlig indenfor et område - det lokalhistoriske - som i disse år har oplevet en renæssance.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy og Vester Hanherred 1998, side 141-152).